

דעות

להחליף את המנהל, לא את הדרך

שאול אריאלי ומעוז רוזנטל • ד"ר אריאלי הוא ראש קבוצת המחקר "תמרור"
פוליטוגרפיה, העוסקת בסכסוך הישראלי-פלסטיני. ד"ר רוזנטל הוא מרצה בכיר בחוג לפוליטיקה ותקשורת במרכז האקדמי הרב-תחומי בירושלים ועמית מחקר בקבוצת "תמרור"

20:00 • 12 באוגוסט 2026

ישראל מתקרבת לבחירות כשהסכסוך הישראלי-פלסטיני כמעט אינו נוכח בהן כשאלה מדינית, אלא כאירוע ביטחוני: ברצועת עזה, בגדה, בלבנון, באיראן, בוויכוח על 7 באוקטובר ובביקורת על תפקוד הממשלה. השאלה לאן ישראל מבקשת להגיע ביחס לפלסטינים — סיפוח, היפרדות, שתי מדינות או המשך השליטה — נדחקה לשולי השיח. שלושה מחקרים של קבוצת תמרור-פוליטוגרפיה, הבוחנים את הרשתות החברתיות, האליטות הפוליטיות והעיתונות ברבעון השני של 2026, מציגים תמונה מטרידה: הציבור הפוליטי מדבר על כישלון המצב הקיים, אך כמעט שאינו מדבר על החלפתו.

המחקרים אינם בוחנים את אותה אוכלוסייה ואינם מדגם מייצג של דעת הקהל. הרשתות משקפות חדרי תהודה, פרסומים של מנהיגי המפלגות מבטאים סדריום פוליטי וכותרות העיתונים משקפות בחירה של עריכה. אולם דווקא התכנסות שלוש הזירות לאותה מגמה נותנת משמעות לממצאים. ככל שהבחירות מתקרבות, הסכסוך עובר "ישראליזציה": במקום ויכוח על היחסים בין ישראל לפלסטינים, מתקיים ויכוח פנים-ישראלי על אשמה, אחריות וכשירות. בנימין נתניהו, מחדל 7 באוקטובר, חוק הגיוס, שלטון החוק והמאבק על

מוסדות המדינה תופסים את מרכז הבמה. הפלסטינים נעלמים כמעט כסובייקט מדיני.

ברשתות החברתיות חזר הסטטוס־קוו להיות הנושא הדומיננטי. לאחר שברבעון הראשון של 2026 בלט שיח הסיפוח, ברבעון השני כ-71% מהפוסטים שהתייחסו למדיניות עסקו בהמשך ניהול הסכסוך. אבל אין לפרש זאת כתמיכה במצב הקיים: יותר ממחצית הפוסטים שעסקו בו התנגדו לו, ורק כרבע תמכו בו. זהו שיח רווי כעס, תסכול והאשמות, בעיקר כלפי ההנהגה והמוסדות, אך אינו מייצר תוכנית פעולה. רבים מסכימים שהמצב רע; מעטים מסכימים על מה שצריך לבוא במקומו.

מנגד, שתי הקהילות המציעות שינוי נעשות ממוקדות יותר. שיח הסיפוח — שאופיין בעבר בהאשמות ובהתלהמות — עבר שינוי ברבעון האחרון. נעשה מעשי, מתוכנן ותועלתני יותר: פחות דיון במי אשם ויותר עיסוק במפות, בהתיישבות, ברצפים טריטוריאליים ובקביעת עובדות בשטח. גם "קהילת שתי המדינות" מציגה שיח תועלתני, אך מסוג אחר: מדגישה רווח הדדי, שותפות ותועלות ביטחוניות ואזרחיות לשני העמים.

אלא ששתי הקהילות מתקיימות בחדרי תהודה נפרדים, כמעט בלי מפגש או תחרות רעיונית במרחב משותף — מה שמסביר את היציבות היחסית בגודל "הגושים". ההבדל החשוב הוא, שלמחנה הסיפוח יש גם כוח פוליטי ומוסדי למימוש רעיונותיו.

במערכת הפוליטית הפער בולט עוד יותר. מתוך 1,175 פוסטים של מנהיגי מפלגות שנגעו בסכסוך, 1,102 עסקו בסטטוס־קוו ובאירועים הביטחוניים השוטפים. רק עשרות ספורות עסקו בסיפוח או בשתי מדינות. בצלאל סמוטריץ' ממשיך להחזיק בבעלות הפוליטית על רעיון הסיפוח, ואיימן עודה הוא הדובר הבולט ביותר בזכות שתי מדינות. שאר ראשי המפלגות, לרבות רוב מנהיגי האופוזיציה, מתמקדים בביקורת על ניהול המלחמה, בהפקרת הצפון, באי־מיצוי הישגים

צבאיים ובאחריות הממשלה למחדלים. הם מציעים לפעמים הכרעה ביטחונית או ניהול יעיל יותר, אך כמעט לא חלופה מדינית.

נפתלי בנט, שברבעון הראשון בלט יותר בקרבתו לשיח הסיפוח, עבר להתמקד בביקורת על הסטטוס-קוו. בני גנץ ממעט לתקוף את המדיניות הביטחונית של הממשלה, וגדי איזנקוט [מציג](#) קו ביקורתי יותר. יאיר גולן, אביגדור ליברמן ויאיר לפיד תוקפים את הממשלה בחריפות, אך הביקורת אינה מתגבשת לתוכנית ברורה ביחס לעתיד הגדה, רצועת עזה והרשות הפלסטינית.

כך נהפכת התחרות האלקטורלית למאבק על השאלה מי ינהל טוב יותר את אותה מציאות, ולא איזו מציאות מבקשות המפלגות ליצור.

בינתיים הפעולה המעשית נמשכת בכיוון אחד. הממשלה קיבלה ברבעון השני שתי החלטות שמשמעותן [העמקת השליטה ביהודה ושומרון](#). אמנם פעילות זו הצטמצמה ביחס לרבעונים קודמים, וגם אזכורי הסיפוח בוועדות הכנסת ירדו מ-235 ברבעון הראשון ל-74 ברבעון השני, אך המגמה לא נעצרה. הסיפוח המעשי נהנה מהסכמה קואליציונית רחבה בהרבה מזאת הקיימת בנושאים כמו חוק הגיוס. בעוד האופוזיציה מדברת על החלפת הממשלה, מפלגות הימין המתנחלי מתרגמות את כוחן להחלטות, לתכנון ולהעמקת האחיזה בשטח.

גם העיתונות אינה מציבה לציבור את החלופות. מתוך 2,156 כותרות ראשיות בארבעת העיתונים שנבדקו, רק 12 התייחסו במפורש לכיוון מדיניות כלשהו ביחס לסכסוך. הפוליטיקה והקואליציה זכו לכחמישית מהכותרות, ואילו הגדה, ההתנחלויות והכיבוש נותרו בשוליים. "הארץ" מחזיק כמעט לבדו את סיקור הגדה והמשבר ההומניטרי; "ישראל היום" מתמקד בממשלה, בצבא ובביטחון; "ידיעות אחרונות" מתמקד בכלכלה, בפשיעה ובשגרת החיים, ו"מקור ראשון" מתמקד בדת, ביהדות ובהתיישבות.

במקום מרחב ציבורי משותף מתקבלות קהילות קוראים, הנחשפות לתמונות מציאות שונות.

הבחירות הקרבות עלולות אפוא לעסוק בכל — בנתניהו, בגיוס, במשפט, ביוקר המחיה ובאחריות למחדל — חוץ מאשר בשאלה שתעצב את עתיד מדינת ישראל יותר מאשר רוב הנושאים הללו. העדר דיון מדיני אינו משמר את המציאות; הוא מאפשר למחנה היחיד שמחזיק בתוכנית מעשית לשנות אותה בהדרגה. אם מפלגות האופוזיציה יסתפקו בהבטחה לנהל טוב יותר את הסכסוך, הן אולי יציעו לציבור חילופי מנהלים — אך לא יציעו לו חילופי דרך.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

פלסטינים + בצלאל סמוטריץ' +

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר |
רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו |

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ